

El fiscal anticorrupció de les Balears, Pedro Horrach, juntament amb el jutge José Castro, encarregats del cas Palma Arena.

uns ni els altres no responen correctament davant la corrupció”.

Abstenció. La conseqüència del descreït creixent de la classe política és una abstenció més forta. Terreny adobat perquè sorgesquin partits demagògics, populistes, que ofereixen receptes impossibles de complir i que sovint representen la més clara concreció d’allò que és pitjor el remei que la malaltia. Amb abstenció molt alta –a cada circumscipció i segons la naturalesa electoral serà diferent–, és molt més fàcil que aquesta mena de partits obtenguin uns vots per sobre del tall –el mínim per a tenir representació– que els dugui a les institucions i, segons l’equilibri de poder, fins i tot els faci imprescindibles per a governar.

D’intents n’hi ha haguts molts. Alguns de pretèrits foren d’allò més estafolàris, com ara el partit de Jesús Gil o el de Ruiz Mateos. Alguns altres, més recents, com ara Ciutadans, a Catalunya, exemplifiquen clarament com la baixa participació obre la porta a aquests discursos essencialistes i populistes. Però per ventura el partit d’aquest àmbit amb més camí per recórrer –si observem els

resultats obtinguts des que fou fundat, no fa pas tant– és la UPyD de Rosa Díez, que ha obert una escaleta entre els dos grans.

Berlusconització. Aquests partits són, d’alguna manera, el primer símptoma de la malaltia. Són si fa no fa allò que mostraren les eleccions municipals del desembre del 1992 a Itàlia –vegeu peça a banda– i que posteriorment es convertí en l’onada que portà Berlusconi al poder. És ver que als Països Catalans el procés no s’ha produït amb la intensitat italiana i que som lluny de tal cosa. Però és un avís seriós. El sociòleg Tarabini adverteix que “el populisme demagògic que representa Berlusconi a Itàlia ja és entre nosaltres. Encara no com allà, però ja n’hem fet tasts i, si les coses no canvien –i res no fa pensar que canviïn–, probablement veurem més aventures d’aquesta mena. La berlusconització de la nostra vida política no la tenim, encara, esperant al cap de cantó, però sí que ja la veiem a l’horitzó, si més no com a possibilitat futura si no ens espavilem”.

Miquel Payeras

Joan Botella (Barcelona, 1951), catedràtic de ciència política de la UAB, analitza quines conseqüències tenen sobre la democràcia els afers de corrupció.

—Considerem que som en un moment delicat per a la democràcia al nostre país?

—Tant com això no, però hi observo tres conseqüències perilloses. En primer lloc, això escampa una desconfiança entre la gent sobre el funcionament de les institucions. No només és que algú es fica diners a la butxaca, sinó que quan hi ha informes de la sindicatura de comptes, per exemple, advertint d’irregularitats, ningú no se’ls llegeix, per exemple.

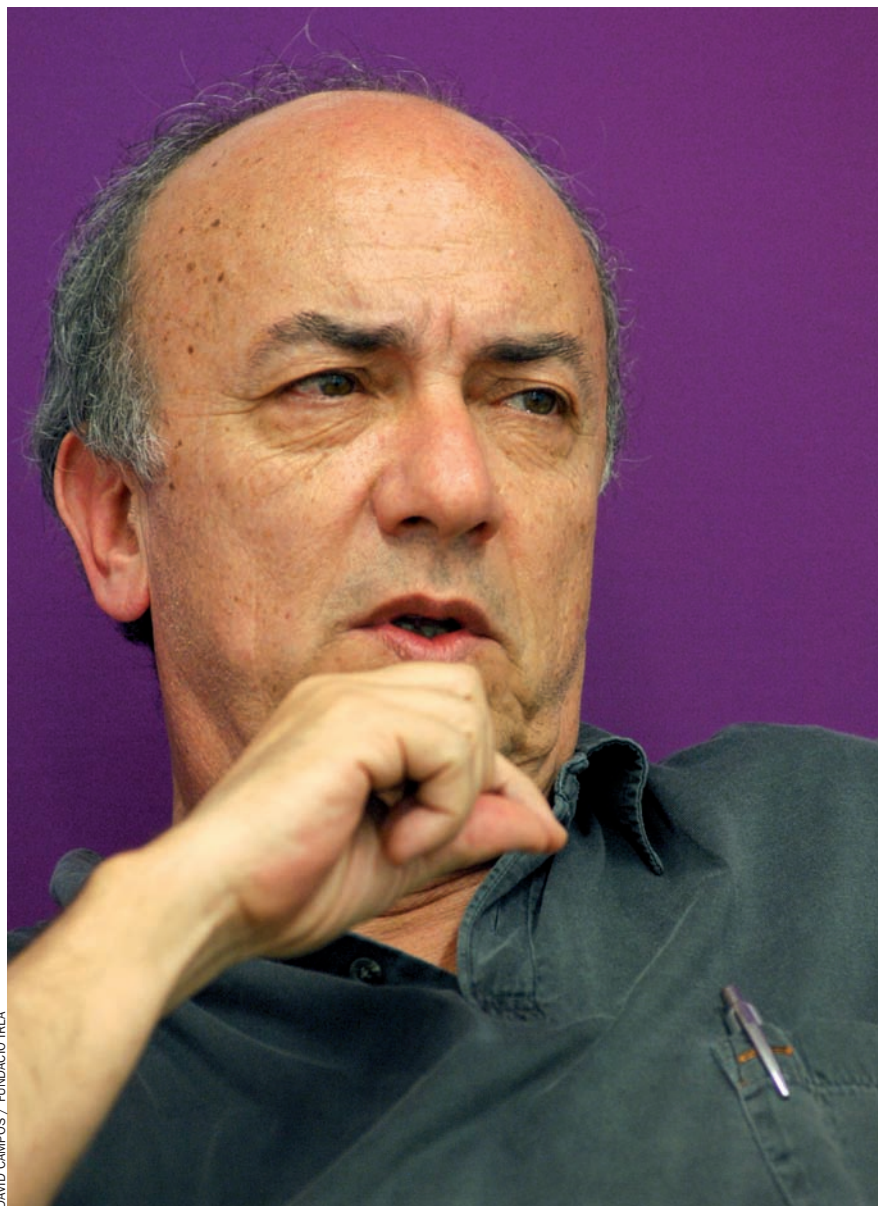
En segon lloc, aquests fets creen un cert discurs demagògic i populista. Aquestes situacions són el brou de cultiu de partits extremistes a molts països.

I en tercer lloc, s’estén la idea que es poden guanyar molts diners en l’acció política irregular i que, en canvi, té poques conseqüències. De manera que això atreu cap a la política gent que no s’hi hauria de dedicar. I d’aquest tercer element no se’n parla tant. La deformació de la classe política també ve, en part, d’aquest fet.

—I avui les institucions polítiques i els polítics estan desprestigiats. Això és sostenible?

—Que hi ha polítics deshonestos la gent ho sap. De la mateixa manera que poden ser-ho també escombriaires, catedràtics o periodistes. Forma part de la condició humana. La cosa que fa més mal i és més greu és la sensació que els mecanismes de control i de vigilància no funcionen. La ineficàcia del poder judicial, per exemple, o dels organismes de supervisió en aquests casos, fa molt mal servei.

“Pensar que des de plataformes o ONG pots sanejar la política és infantil”

DAVID CAMPOS / FUNDACIÓ IRLA

—Fins a quin punt aquesta percepció de la política no és també conseqüència d'un cert abandonament per part de la ciutadania?

—Culpar els altres sempre va bé. Però penso que en aquests casos no es pot dir això. Hi havia hagut avisos

d'això que passava a l'Ajuntament de Santa Coloma, per exemple, des de fa dos anys. En aquest cas, hi havia una pàgina al Facebook, de ciutadans de Santa Coloma que advertien d'accions irregulars. Per això no crec que sigui just parlar d'una tolerància social res-

pecte a aquestes casos, més aviat al contrari.

—Sigui com sigui, als Països Catalans, i a l'estat espanyol, els casos d'irregularitats esquitxen partits i institucions diversos. Podríem ser a les portes d'un procés similar al que es va viure a Itàlia, temps enrere?

—És difícil d'imaginar a l'estat una situació similar a la de la Itàlia de Berlusconi. Els mecanismes del sistema polític són molt diferents. Cal crear un partit de nou, hi ha un sistema de llistes tancades... Una operació de caràcter com el de Berlusconi seria complicada. Hi ha hagut casos similars amb noms com els de Mario Conde o Ruiz Mateos, que deien que volien *sanejar* la política, però gràcies a Déu van anar a parar a la presó.

Ara bé, també és cert que avui, en versió minoritària, coses com la Plataforma per Catalunya parlen amb termes semblants.

—Què cal fer per sortir d'aquesta situació de divorci creixent entre la societat i la política?

—Et diré què cal no fer. No es pot posar la fe en una nova classe política, ni s'ha de parlar de fer una nova llei que reguli aquestes coses. De legislació n'hi ha massa: cal és que es compleixi i fer-la complir.

Per exemple, en el *cas Millet* s'hi han vist esquitxades diverses fundacions. Doncs bé, les fundacions han de passar una memòria financera al Departament de Justícia. Aquestes memòries, se les mira ningú? Potser cal fer això, perquè allà ja hi sortien coses...

És a dir, més que una gran neteja i una nova legislació, seria més efectiu, i més arran de terra, fer complir la que ja hi ha.

—Dieu que no cal una nova classe política?

—És que no és aquest el problema. Hi insisteixo, aquests no són genètica-

DAVID CAMPOS / FUNDACIÓ IRLA

ment deshonestos. Hi ha de tot, com a tot arreu. El problema no és la classe política en si.

—**El fet és que cada vegada hi ha més allunyament entre ciutadans i política.**

—La gent veu que passen coses desagradables i que no tenen conseqüències. Llavors es produeix la reacció del *ja s'ho faran*.

—**Ens trobem en una situació sense parió a Europa?**

—No, no. A Europa hi ha països que van molt pitjor, com ara Itàlia, Portugal o França. I n'hi ha que van molt més bé, com per exemple els països escandinaus.

Però sí que és cert que, pel que fa a Catalunya, hi ha una cosa interessant. Hi havia la percepció que aquí estàvem protegits d'això, que això era una cosa d'unes altres latituds, de fora. En canvi, ara passen tot de fets que ho qüestionen molt seriosament. Quan va esclatar el cas de Marbella, el conseller Nadal va dir que era "filosòficament i políticament impossible" que això passés a Catalunya. Em sembla que ara no ho diria ningú. Ni Quim Nadal.

—**De tota manera, aquesta mena de casos sempre tenen al darrere**

l'ombra del finançament dels partits.

—Hi ha casos de gent que vol ficar-se diners a la butxaca. Hi haurà qui ho farà pel partit. I segur que hi ha barreja de qui vol finançar el partit i en deixa caure a les butxaques, o el qui vol quedar-se diners i diu que van a unes altres destinacions.

Segurament els partits són mal finançats, gasten massa i tenen un sistema que no és prou transparent —per exemple, amb les donacions anònimes. No és lògic que no hi hagi un registre públic de donacions.

Al Parlament, el 2001, els grups van acordar un seguit de mesures per reduir les campanyes electorals. Després, a l'hora de traduir-ho en lleis, es van fer enrere. Això segurament restaria excuses a operacions dubtoses.

—**I no caldria endurir el codi penal per a aquesta classe de delictes?**

—No, no, només cal aplicar-lo! Purament i simplement. No ens calen més lleis, potser en sobren. Només falta aplicar-les.

I sobretot, eficàcia. La percepció, per exemple, de la lentitud del funcionament del poder judicial tampoc

no ajuda. Ara, per exemple, es jutja el cas d'Hisenda. Eren uns fets dels anys 1994-95. Som al 2009! Això és imperdonable.

—**La crisi de confiança en els partits pot ser una conseqüència d'un model de partits, hereu de la transició, que els va voler blindar massa?**

—No, no, al contrari. Durant la transició, els partits es van pensar bé. Es van constituir i estructurar d'una manera molt funcional. Ha estat després que la cosa ha descarrilat. I ha estat conseqüència de fets concrets. Per exemple, la normativa immobiliària, la situació d'ofegament financer dels ajuntaments o la reforma de la llei de fundacions són les causes principals d'aquest deteriorament. Més ben dit, són la causa per a l'oportunitat dels mals comportaments. L'estructura política dels partits s'ha modificat per això.

—**I llavors, què cal fer? Cal cercar unes altres fórmules d'organitzar la política?**

—No, no hi ha cap més camí. Es podrien reformar aspectes legislatius, potser. Per exemple, a Catalunya amb una llei de partits que preveïés una autoritat electoral potent que controlés més la despesa electoral. Però no hi ha cap idea alternativa. La idea que des de plataformes o ONG pots sanear la política és infantil. Això és com els exèrcits. Per anar contra un exèrcit, cal un altre exèrcit. De la mateixa manera que internet o els blogs no reemplacen els mitjans de comunicació de masses tradicionals.

—**Què hauríem de veure, com a indicatiu que les coses van millorant?**

—Que quan hi ha casos d'aquests hi hagi una sentència ferma en un període raonable de temps. I, segon, que hi hagi una circulació de la gent que es dedica a la política. Que hi hagi gent que s'hi dediqui durant un període, més o menys llarg, i que després la gent es dediqui a fer unes altres feines.

Són dos indicadors molt senzills, però que donarien una resposta, en part, a allò que més empipa els ciutadans sobre aquestes qüestions.

Enric Rimbau